

Aitor Perez 2025/12/2

3.GAIA. EHKO INDUSTRIALIZAZIOA ETA GIZARTE PLURALAREN SORRERA(1875-1900).

3.5 Lehen nazionalismo politiko eta sindikala.

Mugimendu nazionalistak,XIX.amaieran sortu ziren periferian, Berrezarkuntza erregimen liberalaren oinarrizko printzipioen kontra, batasun juridiko/konstituzionala eta zentralizazio politikoaren kontra.

Sabino Aranak,familia karlista batetik zetorrena, sistematizatu zuen ideologia hau,aurrekari batzuk kontuan hartuz:

- Literatura foruzale-erromantikoa,landagiroa idealizatzu.
- Intelektuak batzuen defentsa euskal estatu baten alde.
- Gerra Karlisten osteko Foruen deuseztapena.**Foruzaletasuna nazionalismoaren oinarrian dago.**

Horrez gain, sasoi honetako industriaren garapenak nazionalismoa bultzatu zuen; batetik , etorkin askoren etorreraren ondorioz,gizarte tradizionalak eta erlijioak beherakada nabarmena izan zuten, etorkinen kontrako jarrera pitzuz ,gainera ,etorkin gehienek sozialismoagaz egiten zuten bat,ideologia ezkertiarra,antiklerikal eta arrotza Ehan. Bestetik , Burgesiak Kontzertu Ekonomikoaren alde egitean ,nazionalismoaren bultzatzale izan ziren sarri.

Testuinguru honetan, Sabino Aranak nazionalismoari izaera eman zion;españolen nazionalismo menperatzailearen aurrean,herri kontzientzia berpiztu zuen eta egitura politiko baten beharra aldarrikatu zuen .

Euskal Arraza,Foruak, Erlijioa, Nekazal mundu tradizionalaren defentsa industria eta urbanizazioa baztertuz, Euskera eta euskal ohituren defentsa izan ziren oinarri importanteenak. **Leloa,"Jaungoikoa eta Lagi Zarra" zen.**

EAJ alderdia sortu zuen , baita 1go Batzokija Bilbon.

Hasieran Bizkaian zentratu zen (oraindik Gerra Zibilaren sasoian ere, nazionalista zirenei bizkaitarrak deitzen zitzaien),laster beste

Iurredeetara zabalduz ; independentzia defendatu zuen etorkinak baztertuz,hauek erlijioa eta morala hondatzen zutelakoan.

Aurrerago diskurso hau moderatuz joan zen "Euskalerriko" taldea nagusitu zenean,diskurso posibilista eta autonomiazalearen aldekoak(nazionalista moderatuak).

Arana hiltzean,II.Errepublikararte EAJ-k alderdi klerikal eskuindar gisa iraun zuen (II.ERKan EAJren helburu politikoa Autonomia Estatutua lortzea izan zen.),nahiz eta aipatutako bi joerak egon:

- Moderatuak.
- Ortodoxia sabindarraren aldekoak,independentistak.

Primo de Riveraren diktaduran euskal nazionalismoa kultura,kirol eta horrelako ekintzetara bideratu zen, helburu politikoak baztertuz.

Nazionalismoak, beraz , autogobernua defendatzen zuen EHa nazio bat dela aldarrikatuz , antiespañolismoa nagusi zen ("euskal arrazaren esklabotasuna"), karlismoaren sustraia nabaritzen zen erlijioaren eta nekazal inguruaren defentsan , ideia berriak kutsatu bakoa...kontserbadurismoa nabarmentzen zen arlo sozial zein politikoan.

Euskal sindikalismoari dagokionez , helburua ez zen soilik baldintza sozialak hobetzea, baizik eta **Euskal Herriaren nortasuna** ,kultura ,hizkuntza eta **autogobernua** defendatzea ere. SOV~ ELA sortu zen EAJren eskutik,UGTren eragina murrizteko euskaldun langileen artean ; abertzetasuna eta katolikotasuna ziren oinarri nagusiak , giza laguntzan, elkartasunean...zentratuz.

Bitxikeriak:.....